

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Vedoucí diplomové magisterské práce
Název práce: **Vývoj čtenářských dovedností a obtíže v genetické metodě čtení**

Posudek vedoucího práce: **Autor práce: Martina Koničková**

Vedoucí práce: PaedDr. et Mgr. Anna Kucharská, Ph.D.

Na našich školách se v 90. letech začala uplatňovat genetická metoda čtení. Tato metoda je stále více populární, neboť od počátku rozvoje čtení počítá s porozumění čtení, což podporuje zájem a motivaci dětí pro čtení. I v této metodě jsou však viditelná některá úskalí a vyskytují se dílčí problémy. I žáci učící se číst pomocí této metody jsou zasiláni na pedagogicko-psychologické vyšetření do pedagogicko-psychologické poradny, kde se má osvětlit pozadí selhávání, případně je vznesen požadavek potvrzení specifických obtíží ve čtení. Bohužel neexistuje zatím diagnostická metoda používaná v poradenské praxi. Diagnostické texty, připravené autorkou metody (Wagnerová) pro pedagogickou diagnostiku učitele, nemohou být užívány v poradenské praxi. Poradenští pracovníci dosud ne vždy reflektují rozdíly mezi genetickou metodou čtení a analyticko-syntetickou metodou, která byla dříve jedinou metodou výuky čtení a pro kterou také existují diagnostické materiály (zejm. Zkouška čtení, Matějček a kol., 1987, standardizována v 80. letech 20. století). Tak se může stát, že obtíže dítěte jsou nesprávně hodnoceny.

Cíl diplomové práce vycházel z myšlenky zjistit rozvoj čtenářských dovedností v genetické metodě čtení, a to vše za pomoci základního diagnostického materiálu, který se užívá v poradenské praxi pro stanovení problémů ve čtení. Jedná se o zodpovězení otázky, že je základní diagnostická technika ve čtení (viz výše) validní i pro genetickou metodu. Kromě toho se studentka zaměřila na reflexi postupu ve čtení jednotlivými učitelkami – elementaristkami a na zájem o čtení z pohledu dětí. Všechny tyto okolnosti totiž vstupují do problematiky rozvoje čtení.

Diplomovou práci Martiny Koničkové je třeba ocenit nejen vzhledem k aktuálnosti tématu, ale i vzhledem k rozsahu a systematickosti realizace výzkumu. Práce nevznikla během krátkého času. Je to výsledek podrobného a celoročního sledování poměrně velké skupiny žáků 1.-3. tříd. Studentka přistoupila k průzkum zodpovědně, připravila a realizovala jej, vše ve spolupráci s kolegyní Simonou Rounovou, která postupovala podobným způsobem, ale která sledovala analyticko-syntetickou metodu. Toto sledování bylo cíleno na oblast rozvoje čtenářských dovedností u žáků školního věku, s důrazem na počátek školní docházky. V poslední době se dává na toto období velký důraz, podporuje se časná individualizovaná práce se žáky jako jeden z možných zdrojů prevence obtíží ve čtení, jako jeden ze zdrojů rozvoje gramotnosti.

Výzkumný projekt nebyl tedy zaměřen pouze na postižení specifik genetické metody čtení. Měl navíc podobu srovnávacího průzkumu. Jeho dalším jeho cílem bylo zjistit rozdíly v rozvoji čtení mezi metodou genetickou a metodou analyticko-syntetickou. Předpokládám souhrnnou prezentaci výsledků obou diplomových prací v odborných periodikách (např. Speciální pedagogika, Sborníky specifických poruch učení aj.), což by mohlo přinést velmi potřebné informace do poradenské praxe k uvědomění si rozdílů mezi oběma metodami. Běžně se totiž stává to, že projevy dětí ve čtení v genetické metodě jsou přičítány přítomnosti specifické poruchy učení a přitom se jedná o přirozený jev ve vývoji čtenářských dovedností v dané metodě (zejm. tzv. dvojí čtení).

Práce je rozsáhlá, působí vyváženým dojmem, má více než 90 stran, je přehledně strukturována. V přílohách jsou zařazeny ukázky použitých diagnostických přístupů, což poukazuje na rozsah práce.

Teoretické části přikládala studentka velký význam. Obsahuje pět hlavních kapitol, ve kterých se zabývá dovednostmi a druhy čtení, metodami výuky čtení, genetickou metodou i problémy spojenými se čtením. Diplomandka čerpá z naší odborné literatury, což je možné očekávat vzhledem k tématu. Za nadbytečnou považuji kapitolu, ve které se podrobně zabývá psaním, což je dovednost, která má samozřejmě také svou důležitost a spojitost se čtením, ale která nebyla více sledována.

Empirická část práce je logicky členěna na cíl výzkumu a hypotézy, metodiku výzkumu, výsledky výzkumu (prezentované vždy po ročnících), diskusi a závěr. Hypotézy se opírají o cíle práce a jsou formulovány tak, aby byly zodpověditelné. Samotný průzkum byl poměrně časově i organizačně náročný, realizoval se ve třech etapách (analogicky standardizaci Zkoušky čtení), v 1., 2., 3. třídách dvou ZŠ, celkový počet žáků byl 180 (Je potřeba také zmínit doplňkovou hodnotou diplomové práce - rozvoj diagnostických dovedností, neboť se jednalo o administraci, vyhodnocení a interpretaci 540 diagnostických textů). Kromě toho byly užity i nestandardizované metody – rozhovor se žáky, dotazníky pro učitele.

Získaná data autorka prezentuje formou tabulek a grafů - zaměřuje se na hlavní aspekty kvality rozvíjejícího se čtení (např. Zkouška čtení: rychlost čtení, technika čtení, způsob čtení, dvojí čtení). Ne všechna získaná data byla interpretována. To dává možnost věnovat se tématu v dlouhodobém horizontu a autorce to doporučuji.

podpis vedoucího práce

Diplomandka prokázala, že umí pracovat samostatně. Její diplomová práce jistě bude sloužit jako informační zdroj pro ty, kteří se rozvojem čtení či diagnostikou obtíží ve čtení zabývají a kteří chtějí znát specifické zákonitosti rozvoje čtení v genetické metodě. Prosím diplomandku, aby při závěrečné obhajobě zobecnila dosažené výsledky, vztahující se ke zjištěným posunům v 1.-3. ročníku ZŠ, k validitě Zkoušky čtení pro genetickou metodu i k rozdílům mezi analyticko-syntetickou i genetickou metodou čtení. Táže se, zda došlo ke shodě v hodnocení genetické metody s průzkumem, který prováděla PPP Jihlava, sledující podobné parametry čtení.

Neshledávám žádné odborné, věcné ani formální nedostatky, které by znemožnily doporučit práci k obhajobě.

Hodnocení práce: výborně.

PaedDr. et PhDr. Anna Kuchařská, Ph.D.
katedra pedagogické a školní psychologie PedF UK

V Praze dne 12.5.2007